

Faunistische aantekeningen, I
Avenionia bourguignati (Locard) in Nederland
door

C. O. van Regteren Altena

In September 1942 werden door Venmans (1943, p. 64) twee leegschelpjes van *Avenionia bourguignati* (Locard) in aanspoelsel van den Jeker ten zuiden van Maastricht gevonden. Dit was voor den heer E. d. Schoenmakers aanleiding om in verschillende met den Jeker in verbinding staande putten een onderzoek in te stellen naar het voorkomen van deze Hydrobiide. Inderdaad werd zijn poging met succes bekroond: in een put in het Jekerdal even ten zuiden van Maastricht, op nog geen 10 m van den Jeker gelegen, verzamelde de heer Schoenmakers een aantal exemplaren van deze species voor het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Voor verdere bijzonderheden over de soort verwijs ik naar het artikel van Venmans (1943).

Dankzij de welwillend geboden hulp van mejuffrouw Dr. W. A. E. van de Geyn, conservatrice van het genoemde museum, was ik in Juni 1946 in staat een monster bodemmateriaal van deze put te onderzoeken. Dit materiaal bestond voornamelijk uit zeer fijn, kalkrijk slib, gemengd met grovere stukken kalkmergel en met resten van de menschelijke cultuur als scherven, roestige spijkers e.d. Nadat het fijnste slib er uit was gezeefd, werd dit materiaal gedroogd en nauwkeurig uitgezocht. Het leverde meer dan 100 exemplaren van *Avenionia bourguignati*.

nati op waarvan echter meer dan de helft beschadigd was. Door het drogen waren zij alle dood gegaan, maar verschillende exemplaren bevatten nog operculum en vleeschresten, zoodat zij zeker ter plaatse geleefd hebben. Verder werden nog aangetroffen leege schelpjes van de volgende soorten: *Valvata cristata* Müll., 1 ex.; *Vallonia pulchella* (Müll.), 1 ex.; *Ceciliodes acicula* (Müll.), 5 ex.; *Oxychilus cellarius* (Müll.), 2 ex.; *O. ? spec. juv.*, een tiental ex.; *Trichia hispida* L., 2 ex.; en 7 schelpjes van een Limacide.

Het is waarschijnlijk dat *Avenionia bourguignati* in de bovenste slibslaag van den bodem van de put leeft, zich voedend met organische bestanddeelen, die het slib bevat. Het is den heer Schoenmakers tenminste niet gelukt haar tegen de wanden van de put aan te treffen.

Door enkele schelpjes open te breken en de vleeschresten op te weeken kon ik ook eenigen indruk van het dier krijgen. Wat ik zag komt overeen met wat P. Fischer (1885) over deze soort schrijft, alleen waren tentakels en snuit van mijn exemplaren veel minder slank van vorm door de contractie. Bij een mannelijk exemplaar kon ik den vorm van de penis onderzoeken, die hierbij is afgebeeld (fig. a, b). Het blijkt dat de penis grotendeels met een flagellum-scheede vergroeid is, slechts geheel distaal zijn zij vrij. Meer proximaal vond ik aan de linkerzijde van de gemeenschappelijke basis van penis en flagellumscheede een uitsteeksel, waarvan mij de beteëkenis ontgaat. Het materiaal leent zich niet voor nauwkeuriger anatomisch onderzoek.

- Avenionia bourguignati* (Locard)
- a) vorm en plaats van de penis (gezien van boven).
- b) distaal deel van de penis (gezien van achteren).
- a) shape and situs of the verge (from above).
- b) distal portion of the verge (from behind).

Summary

Mr. Ed. Schoenmakers of Maastricht discovered the presence of *Avenionia bourguignati* (Locard) in a well near that town in the valley of the Jeker. Owing to technical difficulties it has not yet been possible to collect living specimens from that locality, but several specimens appeared to contain the dried up animals, which proves that they lived in loco. The preservation of the specimens does not allow of an examination of the anatomy of this interesting species, but the situs and shape of the verge could be examined in a soaked male specimen. The kerger appears to bear a flagellum sheath on a common base (figs. a, b). This common base bears a projection to the left which I cannot explain.

Literatuur

- Fischer, P., 1885. Note sur deux espèces de *Bithinella* des nappes d'eaux souterraines de la France. Journ. de Conch., vol. 33, pp. 33—42, p. 7.
- Venmans, L. A. W. C., 1943. *Avenionia bourguignati* (Locard 1883), een nieuwe soort voor Nederland. Basteria, vol. 8, pp. 64—71, 2 fig.